

[Justitsministeren.]

Et mindre embedsmandsudvalg under forsæde af kontorchef Vetli, justitsministeriet, blev da af justitsminister Busch-Jensen omkring nytår 1948—49 anmodet om i forbindelse med sin egentlige opgave — d. v. s. overvejelse af reglerne om strafferegistre og straffeattester — tillige at undersøge spørgsmålet om en udvidelse af loven af 1. juni 1947 om generhvervelse af rettigheder. Udvalget afgav i marts 1949 en indstilling til justitsministeriet, i hvilken det gik ind for at udvide de rettigheder, der kan generhverves bl. a. på de nysnævnte områder, og desuden foreslog, at grænsen nu skulle sættes op fra 2½ til 4 år. Et medlem af udvalget, der som leder af fængselsvæsenets forsorgskontor i særlig grad er fortrolig med de for domfældte af denne kategori foreliggende resocialiseringsvanskeligheder, ville udfra sine særlige erfaringer anse en sådan udvidelse af 1947-loven for meget ønskelig.

Det var for en umiddelbar betragtning mest nærliggende at søge de problemer, der trænger sig på i praksis, løst ved at fremsætte forslag om en udvidelse af loven fra 1947 efter disse retningslinier. Når det ikke er sket i det forløbne år, og når heller ikke jeg efter nærmere overvejelser mener, at man kan gå denne vej, skyldes det følgende betragtninger: den vel i og for sig af alle ønskede resocialisering vil i praksis ikke have store udsigter ad denne vej. Thi givet er det, at det i vide kredse ikke vil møde forståelse, at domfældte, der efter straffelovstillægget har været idømt straffe helt op til 4 års fængsel, skal kunne generhverve rettigheder, som andre, der er idømt langt mindre straffe — blot på 3—4 måneder — også mister og i al almindelighed ikke kan få igen indenfor en årrække efter strafudståelsen. Og den modsætning, der her gør sig gældende, vil selvsagt føles stærkere og stærkere, jo højere straffe efter straffelovstillægget der efterhånden ville blive tale om. En forskelsbehandling kan naturligvis teoretisk begrundes dels ved de her omhandlede forholds særlige karakter af politisk betonede forbrydelser, dels ved det særlige resocialiseringshensyn. Det sidste hensyn gør sig jo særlig gældende, fordi det her drejer sig om et så stort antal dømte, men i praksis, når man f. eks. på den enkelte arbejdsplads står

overfor det konkrete tilfælde, kan man i almindelighed ikke regne med, at folk — selvom de i princippet er forstående overfor resocialiseringstanken — også indenfor deres eget snævre område skal kunne forstå, at en af disse dømte med en straf på 3—4 års fængsel bag sig skal kunne få indpas, hvor andre efter en langt ringere straf for en almindelig borgerlig forbrydelse afvises på grund af de gældende regler. Teori er nu engang eet og praksis noget helt andet, og det vil efter min mening være håbløst at tro, at man, blot fordi man kalder en lovovertrædelse for politisk, skulle kunne få befolkningen i det store og hele til at forlige denne modsætning mellem behandlingen af de to kategorier af lovovertrædere. Jeg har derfor — ligesom justitsminister Busch-Jensen — anset det for umuligt at gå videre ad denne vej. Nej! skal resocialiseringen lykkes og gennemføres på en måde, som også kan vinde forståelse efter den jævne mands retsfølelse, så må der skæres igennem og anlægges et videre syn på hele dette problem om de straffedes tilbagevenden til det borgerlige samfund.

Der kræves i virkeligheden en ændring af synet på og behandlingen af medborgere, der har sonet deres brøde overfor samfundet gennem en strafudståelse. Man må bort fra den farisæiske indstilling, som i altfor høj grad gør sig gældende overfor dem, der har udstået deres straf. I den snævre kreds, der har kendt pågældende, er synet på ham, selvom han har gjort sig skyldig i strafbart forhold, langt mere menneskeligt, end lovparagrafferne lader formode. Gang på gang ser man ved benådningssøgninger denne betragtning gjort gældende: det er egentlig synd for den pæne og iøvrigt udmærkede mand og urimeligt, at han skal rammes så hårdt, han, der ellers havde så mange gode sider. Disse erfaringer støtter derfor den opfattelse, at der i virkeligheden tiltrænges en grundig ændring af de gældende regler om rettighedsfortabelse som følge af straf.

Og fordyber man sig i disse betragtninger, også med de særlige resocialiseringshensyn for øje, vil man før eller senere blive tvunget til at indrømme, at det rationelle vil være at søge gennemført en ændring af de almindelige regler om rettighedsfortabelse som følge af straf og i forbindelse hermed løse også de særlige problemer for dem, der er